

4507000

4508000

4509000

7036000

7035000

7034000

7033000

7032000

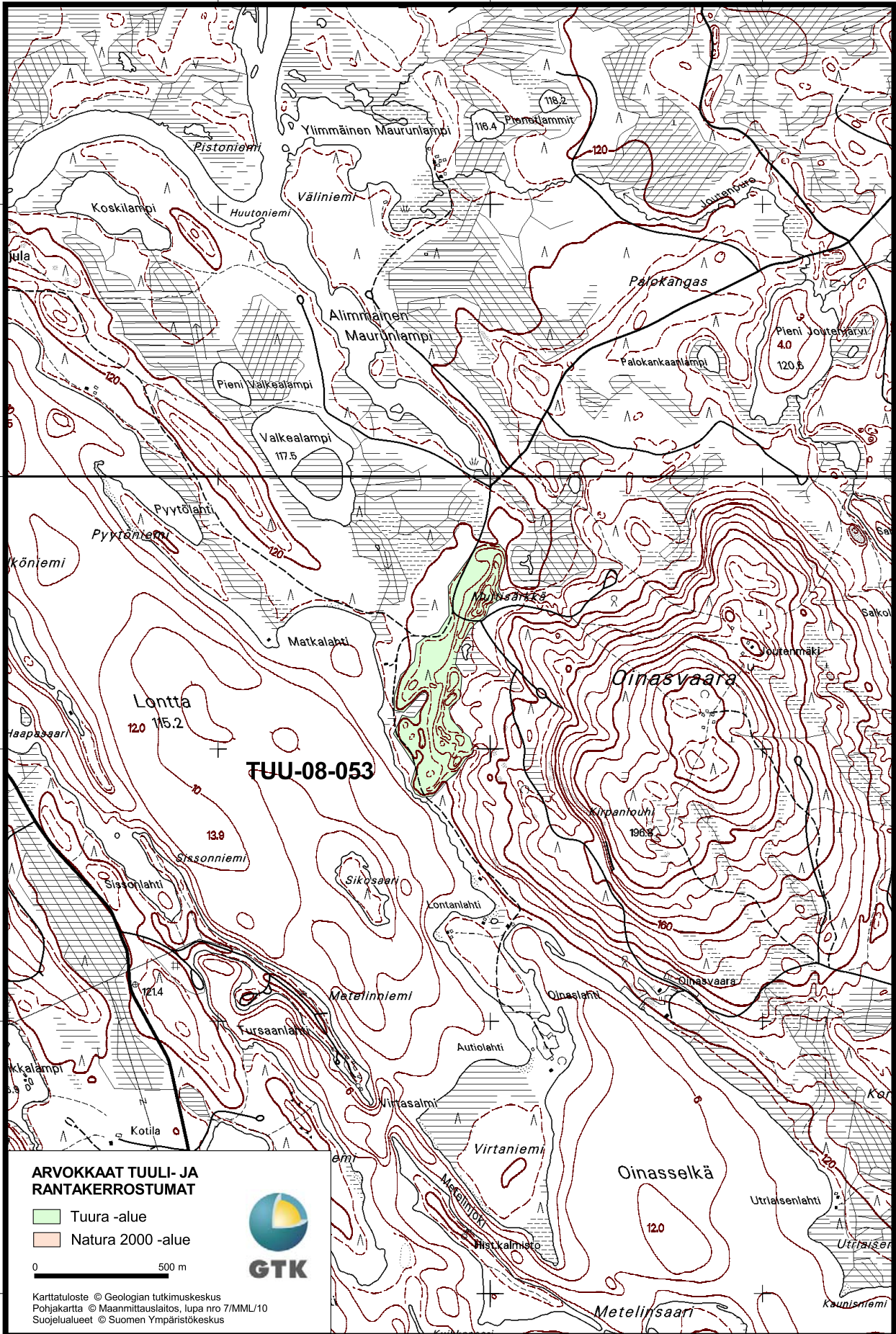
7036000

7035000

7034000

7033000

7032000

TUU-08-053

ARVOKKAAT TUULI- JA RANTAKERROSTUMAT

- Tuura-alue
- Natura 2000-alue

0 500 m

Karttatuloste © Geologian tutkimuskeskus
 Pohjakartta © Maanmittauslaitos, tupa nro 7/MML/10
 Suojelualueet © Suomen Ympäristökeskus

4507000

4508000

4509000

MULTISÄRKKÄ

Lieksa

Tietokantatunnus: TUU-08-053

Arvoluokka: 4

Muodostuma: Tuulikerrostuma

Pinta-ala: 15,9 ha

Korkeus: 138 m mpy.

Karttalehti: 4332 03

Alueen suhteellinen korkeus: 23 m

Muodon suhteellinen korkeus: 15 m

Sijainti: Lieksanjoen Pankasaaren keskiosassa, Oinasvaaran juurella Pankajärven itärannalla, 12 km Lieksasta koilliseen.

Geologia

Multisärkän dyynialue koostuu suurehkosta ja hyvin kehittyneestä lounas-koillisuuntaisesta paraabelidyynistä ja sen edustalla olevista pienemmistä dyynikummuista. Oinasvaaran länsirinteelle kerrostunut paraabelidyyni on noin 800 metriä pitkä ja 2-15 metriä korkea. Dyyni on mutkitteluva ja kumpuileva, ja varsinkin sen pohjoisosassa on hyvin jyrkkärinteinen ja selkeän epäsymmetrinen. Dyynin luoteinen vastasivurinne on loivahko ja itäinen suojasivurinne jyrkkä. Dyynin edustalla lännessä ja luoteessa on 2-5 metrin korkuisia dyynikumpuja ja dyyniselänteitä noin 100 metriä leveänä loivasti kumpuilevana vyöhykkeenä.

Ylin ranta (Yoldiamerivaihe) on seudulla noin 130 metrin tasolla ja Pielisen jääjärven ylin ranta noin 120 metrin tasolla. Dyynit ovat alkaneet ilmeisesti kerrostua vasta Pielisen kuroutumisvaiheessa, kun Sotkamon-Pielisen jääjärvi purkautui Kajaanin eteläpuolella, ja vedenpinta laski Pielisen altaassa noin 16 metriä (vrt. Miettinen 1996). Dyynien aines on peräisin alueen länsi- ja luoteispuolella olleeseen matalaan jääjärven lahteen kerrostuneista ja kuivilleen jääneistä laajoista hietikoista. Nykyisin nämä hietikot ovat pääosin soistuneet, ja Lieksanjoki on kuluttanut niihin mutkitteluvaan uomaa. Dyynit kerrostaneen tuulen suunta on ollut läntinen ja luoteinen. Kohdealue sijaitsee Lieksanjoen haarojen ja Pankajärven rajaamassa Pankasaassa, jonka pohjoisosassa on melko runsaasti erikokoisia dyyniparvia ja peittohiekkaluoteita. Matalia dyynikumpuja ja dyyniselänteitä on esimerkiksi vajaan kilometrin päässä alueen koillispuolella Palokankaalla.

Biologia

Alueen puusto on vanhimmillaan nuorta kuivan ja kuivahkon kankaan kasvatusmännikköä. Eteläosassa on laajalti mäntytaimikkoa ja dyynin lakea on aurattu. Aluskasvillisuus koostuu lähinnä puolukkavarvikosta ja paikoin laajoista jäkäläköistä. Metsätien leikkauksessa hiekalla kasvaa jäkäliä, sianpuolukkaa ja kanervisarattupaita. Alueen pohjoisosassa dyynin laella on ketun tai mäyrän pesä.

Maisema ja muut arvot

Dyynit erottuvat ympäristöstä hyvin tai kohtalaisesti, ja paraabelidyyni hahmottuu maastossa kuljettaessa mainiosti. Pohjoisosassa on varsin peitteinen, mutta hakatusta eteläosasta avautuu laaja näköala länteen Pankajärvelle. Sisäinen maisema on vaihteleva. Varsinkin alueen keskiosassa oleva jäkäläpeitteinen paraabelidyynin osa rajautuu näyttävästi pieneen nevaan ja lampeen. Paraabelidyynin läpi on leikattu metsäautotie, ja eteläosassa sen lakea on aurattu.

Kirjallisuus:

Miettinen, A. 1996. Pielisen jääjärven kehityshistoria. Abstract: The History of the Pielinen ice lake. Terra 108: 14-19.

TUU-08-053 Multisärkkä. Pieni jäkälän peittämä paraabelidyyni suon laidalla alueen keskiosassa.
Kuva: H. Rönty, © GTK 2011.